

TOIMENPIDEALOITE 239/2000 vp

Omaishoidon tuen parantaminen

Eduskunnalle

Nykyiset sukupolvet elävät pitempään ja terveempänä kuin esi-isänsä. Ikäihmiset haluavat elää kotonaan niin pitkään kuin mahdollista. Tämä on sopusoinnussa sen yhteiskunnallisen tavoitteen kanssa, että 1990-luvulla on haluttu vahvistaa ennaltaehkäisyä ja avohoitoa laitoshoidon kustannuksella. Eniten ikäihmiset tarvitsevat palveluja ja tukea viimeisinä elinvuosinaan.

Omaishoidon tuki on tärkeä sosiaalipalvelumuoto, jolla voidaan inhimillisesti sekä kunnan että kansantalouden kannalta edullisella tavalla hoitaa avun tarpeessa olevaa ihmistä. Omaistuel-la hoidettavien määrä on noin 22 000. Hallitus on hallitusohjelmassa sekä sosiaali- ja terveydenhuollon tavoite- ja toimintaohjelmassa linjannut, että vanhusten kotona asumista on tuettava ja omaishoidon edellytyksiä ja omaishoitajien jakamista on parannettava. Kuntien päätökset ja paikallinen omaishoitoa koskeva politiikka ovat tältä osin keskeisiä, mutta myös omaishoidon tuen lainsäädännöllisellä perustalla on olennainen merkitys.

Sosiaalihuoltolain 27 a ja 27 b § sekä asetus omaishoidon tuesta luovat lainsäädännöllisen perustan omaishoidon tuelle ja omaishoitajien ase-

malle. Kuntia koskevat lainsäädännölliset vähimmäisvelvoitteet rajoittuvat lähinnä omaishoitotosopimukseen ja siihen liitettävän hoito- ja palvelusuunnitelman laatimiseen, vapaapäivän järjestämiseen ja hoitopalkkion vähimmäismäärään (ei ehdoton) sekä eläketurvaan. Käytännössä tilanne on se, että kunnat päättävät pitkälti omaishoidon tuesta ja siihen varattavista määrärahoista. Tästä syystä omaishoitajien ja heidän hoidettaviensa asema vaihtelee maan eri kunnissa. Räikeimmillään ongelmat johtavat hoidettavien henkilöiden epätasa-arvoon, hoidon puutteisiin ja ennenaikaiseen laitoshoittoon. Ongelmana ovat mm. hoitosopimusten irtisanominen määrärahojen loppuessa, vähäiset vapaapäivät ja pääosin maksulliset tukipalvelut, hoitopalkkioiden alhainen määrä sekä eräät eläketurvaa ja verotusta koskevat yksityiskohdat. Näihin kysymyksiin on pikaisesti saatava parannuksia.

Edellä olevan perusteella ehdotan,

että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin omaishoitajien ja heidän hoidettaviensa lainsäädännöllisen aseman korjaamiseksi.

Helsingissä 10 päivänä lokakuuta 2000

Marja-Liisa Tykkyläinen /sd
Tuija Nurmi /kok